

Justitiedepartementet

Remissvar över Förbud mot äktenskap mellan kusiner och vissa andra nära släktingar (Ds 2024:20)

Ju2024/02261

Institutet för mänskliga rättigheter (institutet) yttrar sig över promemorian **Förbud mot äktenskap mellan kusiner och vissa andra nära släktingar (Ds 2024:20)**. Yttrandet sker inom ramen för institutets uppgift att främja säkerhetsställandet av de mänskliga rättigheterna i Sverige, med utgångspunkt i våra grundlagar och för Sverige folkrättsligt bindande förpliktelser inom området mänskliga rättigheter. Institutet har även en särskild roll som oberoende nationell mekanism enligt artikel 33.2 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (funktionsrättskonventionen).

Sammanfattning

- Institutet **betonar** vikten av att arbeta mot hedersrelaterat våld och förtryck samt tvång och annan ofrihet för att stärka särskilt flickors och kvinnors fri- och rättigheter.
- Institutet **avstyrker** förslagen i dess helhet mot bakgrund av:
  - Att institutet **framhåller** att det i promemorian saknas tillräckligt underlag i form av empiri och entydig forskning för att göra en inskränkning i rätten till äktenskap samt rätten till privat- och familjeliv. Institutet anser att förhållandet mellan kusinäktenskap samt hedersrelaterat våld och förtryck, tvång och annan ofrihet bör utredas vidare.
  - Att institutet **ifrågasätter** huruvida ett förbud mot kusinäktenskap samt förbud mot erkännande av sådana äktenskap är en nödvändig och proportionerlig begränsning i förhållande till rätten till privat- och familjeliv.

- Att institutet **ifrågasätter** om ett förbud mot kusinäktenskap samt att inte erkänna sådana äktenskap är en effektiv och ändamålsenlig åtgärd för att motverka hedersförtryck samt äktenskap som ingås till följd av påtryckningar eller annan påverkan.
- Att institutet **framhåller** att ett förbud mot att erkänna utländska äktenskap mellan kusiner samt mellan syskon och syskons avkomling skulle kunna innebära negativa konsekvenser för enskilda personer utifrån flera aspekter, exempelvis att det kan leda till stigmatisering.
- Som en konsekvens av att institutet avstyrker förslaget om förbud mot äktenskap mellan kusiner, **avstyrker** institutet även de förslag som följer av det föreslagna förbudet mot äktenskap mellan kusiner.
- Institutet **påminner** om att säkerställa att arbetet med att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck inte leder till stigmatisering av vissa grupper.
- Institutet är **bekymrade** över att utredningsuppdraget är formulerat som att utredaren **ska** ta fram ett förbud mot äktenskap mellan kusiner, istället för att utreda **om** ett förbud bör införas.
- Institutet **efterlyser** en mer omfattande konsekvensanalys och proportionalitetsbedömning av de presenterade förslagen, även utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), särskilt gällande de förslag som följer av förbudet mot kusinäktenskap.
- Institutet **uppmärksammar** Sveriges skyldigheter att säkerställa rätten att ingå äktenskap samt rätten till privat- och familjeliv för personer med funktionsnedsättning utifrån funktionsrättskonventionen. Institutet **erinar** om att personer med intellektuell funktionsnedsättning ofta beskrivs som en särskilt sårbar grupp i hederskontexter och att gruppen särskilt bör beaktas i hedersrelaterade frågor och åtgärder.

Övergripande synpunkter

Institutet **betonar** vikten av att arbeta mot hedersrelaterat våld och förtryck samt tvång och annan ofrihet för att stärka särskilt flickors och kvinnors fri- och rättigheter samt förhindra att äktenskap ingås till följd av påtryckningar eller annan påverkan. Detta har understrukits av flera internationella människorättsaktörer och i olika människorättsforum, exempelvis Europarådets granskande expertgrupp för Istanbulkonventionen (GREVIO), FN:s kvinnorättskommitté (CEDAW) och i FN:s generalförsamling.¹ I enlighet med kvinnokonventionen² och Istanbulkonventionen³ är Sverige som konventionsstat skyldig att exempelvis vidta åtgärder för att utrota fördomar, sedvänjor och traditioner som grundar sig på ojämlika strukturer och roller. I sammanhanget är det även viktigt att betona pojkars och mäns utsatthet för våld, påtryckningar och ofrihet i hederskontexter.

Institutet **understryker** vikten av att fokusera på och arbeta mot kvinnorelaterat våld och förtryck som en större bakomliggande orsak och påminner om att säkerställa att arbetet med att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck inte leder till stigmatisering av vissa grupper. GREVIO har i sin senaste granskning av Sverige uttryckt att de välkomnar regeringens arbete med att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck. Expertgruppen betonar emellertid betydelsen av att säkerställa att politiken inte leder till stigmatisering av vissa grupper av migranter, och understryker fortsatt att hedersrelaterat våld och förtryck är en fråga om våld mot kvinnor som påverkar kvinnor oavsett etnicitet.⁴ Även specialrapportören för våld mot kvinnor har beskrivit tendenser till att

---

¹ Se exempelvis GREVIO, First thematic evaluation round, 28 november 2024(12), p. 17; UN Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW), General recommendation No. 35 on gender-based violence against women, updating general recommendation No. 19. 26 juli 2017, CEDAW/C/GC/35; UN General Assembly, Working towards the elimination of crimes against women and girls committed in the name of honour, 10 februari 2005, A/RES/59/165, p. 3 b.

² FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.

³ Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet.

⁴ GREVIO, First thematic evaluation round, 28 november 2024(12), p. 12, 17.

karaktisera och beskriva vissa kulturer och typer av våld mot kvinnor som i sig skadliga för kvinnor, särskilt personer som beskrivs tillhöra ”de andra”.⁵ Specialrapportören nämner hedersrelaterat våld som ett exempel på detta.⁶ I den här diskursen betraktas ojämställdhet ofta som ett invandrat problem, snarare än att problematisera det som ett större globalt problem.⁷ Detta synsätt har även behandlats inom forskning, där riskerna för stigmatisering och misstänkliggörande av vissa grupper har belysts.⁸

Institutet är **bekymrade** över att utredningsuppdraget är formulerat som att utredaren **ska** ta fram ett förbud mot äktenskap mellan kusiner, istället för att utreda **om** ett förbud bör införas. Med denna uppdragsformulering blir utrymmet i promemorian snävt, vilket kan påverka utredarens oberoende. Det kan hindra utredarens möjlighet att göra en fullständig analys där mänskliga rättigheter beaktas och respekteras.

Institutet **efterlyser** både en mer omfattande konsekvensanalys och proportionalitetsbedömning av de presenterade förslagen. Detta gäller särskilt förslaget om ett förbud mot äktenskap mellan någon som är släkt i rätt nedstigande led med den andras syskon (avsnitt 10.5 i promemorian) samt att avskaffa dispensen för äktenskap mellan halvsyskon och helsyskon till följd av adoptionsförhållanden (avsnitt 10.6 och 10.7 i promemorian). Institutet efterlyser även en mer ingående analys utifrån barnkonventionen.

Mot bakgrund av institutets särskilda roll som oberoende nationell mekanism enligt funktionsrättskonventionen, **uppmärksammar** institutet att personer med intellektuell funktionsnedsättning ofta beskrivs som en särskilt sårbar grupp och

---

⁵ UN General Assembly, Human rights council, fourth session. 17 januari 2007, A/HRC/4/34, p. 20, p. 49.

⁶ Ibid, p. 49.

⁷ Ibid, p. 50.

⁸ Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK), Hedersrelaterat våld och förtryck – en kunskaps- och forskningsöversikt, NCK-rapport 2010:1; Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK), Jämställdhet och våldsutsatthet Teoretiska perspektiv och begreppsanvändning, NCK-rapport 2023:2, s. 38–40.

som utsätts på olika sätt i hederskontexter.⁹ Denna grupp bör särskilt beaktas i hedersrelaterade frågor och åtgärder.

Några rättsliga utgångspunkter

Grundlagsskydd och skydd mot diskriminering

I 1 kap. 2 § regeringsformen föreskrivs att den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. Bestämmelsen stadgar även att det allmänna ska värna den enskildes privatliv och familjeliv samt att det allmänna ska motverka diskriminering. Rätten att ingå äktenskap ingår i skyddet för familjelivet.¹⁰ Ett förbud mot diskriminering återfinns även i artikel 14 Europakonventionen.¹¹ Artikel 14 gäller de fri- och rättigheter som finns i konventionen, såsom rätten att ingå äktenskap och rätten till privat- och familjeliv.

Rätten att ingå äktenskap

Rätten att ingå äktenskap stadgas i flera av de internationella regelverk som Sverige folkrättsligt har förpliktat sig gentemot. Rättigheten stadgas exempelvis i artikel 12 i Europakonventionen, artikel 9 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (EU-stadgan) och i artikel 16.1 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. I artikel 16.3 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna samt artikel 23 i FN:s konvention om de medborgerliga och politiska rättigheterna (ICCPR) fastslås att familjen är en naturlig och grundläggande enhet i samhället samt att denna enhet har rätt till

---

⁹ Socialstyrelsen, Bedömning av hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i nära relationer, Publicerad november 2021; Se även Committee on the Rights of Persons with Disabilities, General comment No. 3 (2016) on women and girls with disabilities, 25 november 2016, CRPD/C/GC/3, p. 37.

¹⁰ SOU 1975:75, s. 183.

¹¹ Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna; Se även lag (1994:1219) om den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

samhällets och statens skydd. I artikel 23(a) i funktionsrättskonventionen fastslås Sveriges skyldighet att på lika villkor som för andra säkerställa rätten att ingå äktenskap för personer med funktionsnedsättning. Enligt artikeln ska ingående av äktenskap ske på grundval av de blivande makarnas fria och fulla samtycke.

Europadomstolen har inte tagit ställning till frågan om kusinäktenskap eller äktenskap mellan någon som är släkt i rätt nedstigande led med den andras syskon. I **Theodorou and Tsotsorou v. Greece** angav Europadomstolen att begränsningar i rätten att ingå äktenskap utifrån blodsband i allmänhet kan vara förenliga med artikel 12.¹² I målet fann domstolen att en annullering av äktenskap mellan en före detta sväger och svägerska var oproportionerlig och urholkade rätten att ingå äktenskap. I målet **B. and L. v. the United Kingdom** ansåg domstolen att ett förbud mot äktenskap mellan en svärfar och svärdotter stred mot artikel 12, bland annat eftersom inskränkningen inte ansågs ha ett legitimt syfte. Domstolen uttalande även att utformningen av äktenskapshinder i nationell rätt ska göras i förhållande till den nationella kontexten.¹³ Europadomstolen har även uttryckt att konventionsstaternas tolkningsutrymme ("margin of appreciation") på området är stort, men att nationell lagstiftning måste ha ett legitimt ändamål och vara proportionerlig i förhållande till regleringens syfte.¹⁴

Rätten till privat- och familjeliv

Även rätten till privat- och familjeliv regleras i ett flertal internationella bestämmelser, exempelvis i artikel 17 i ICCPR och artikel 7 i EU-stadgan. Även i artikel 22.1 i funktionsrättskonventionen föreskrivs respekt för privat- och familjeliv. Barns rätt till privatliv regleras i artikel 16 i barnkonventionen.

Rättigheten fastslås fortsatt i artikel 8 i Europakonventionen. I Europakonventionen aktualiseras artikeln både avseende ingående av äktenskap,¹⁵ redan etablerade äktenskap och erkännande av utländska äktenskap.

---

¹² Theodorou and Tsotsorou v. Greece (2019), mål 57854/15, p. 28.

¹³ B. and L. v. the United Kingdom (2005), mål 36536/02.

¹⁴ O'Donoghue and Others v. the United Kingdom, 2010, mål 34848/07, p. 84.

¹⁵ Se exempelvis Dadouch v. Malta (2010), mål 38816/07, p. 48.

I artikel 8.2 framgår att rättigheten får inskränkas under förutsättning att inskränkningen måste anses nödvändig för att tillgodose syftet. Europadomstolen har uttryckt att rättighetsinskränkningen ska vara proportionerlig i förhållande till inskränkningens syfte.¹⁶ I målet **Dadouch v. Malta** konstaterade Europadomstolen att frågan om civilstånd faller inom tillämpningsområdet för rätten till privat- och familjeliv. Domstolen gav uttryck för att det inte finns något skäl till att en stats erkännande av ett äktenskap inte skulle ha betydelse för en persons personliga, sociala och psykologiska identitet.¹⁷ Vidare uttryckte domstolen att det kan vara godtagbart att utländska äktenskap inte erkänns utifrån att inskränkningen syftar till att skydda andra personers fri- och rättigheter.¹⁸ I målet bedömdes det nekade erkännandet av äktenskapet utgöra en otillåten inskränkning av rätten till privat- och familjeliv.

Skydd för kvinnor mot våld och diskriminering

I Istanbulkonventionen finns bestämmelser som bland annat syftar till att skydda kvinnor mot alla former av våld samt att förebygga, lagföra och avskaffa våld mot kvinnor och våld i hemmet.¹⁹ I artikel 1(c) framgår att konventionen även syftar till att utarbeta system, principer och åtgärder för att skydda och hjälpa kvinnor som utsätts för våld. Utifrån artikel 12.1 i konventionen ska konventionsstater exempelvis vidta nödvändiga åtgärder för att främja förändringar i beteendemönster för att utrota fördomar, sedvänjor och traditioner som grundas i föreställningen om kvinnors underordning och i stereotypa roller. Vidare föreskrivs i artikel 12.5 att kontrakterande stater ska säkerställa att kultur, sedvänja, religion, tradition eller heder inte ska kunna betraktas som ett rättfärdigande av en våldshandling som innefattas av konventionen. Fortsatt reglerar artiklarna 32 och 37 åtgärder avseende tvångsäktenskap.

---

¹⁶ Se exempelvis *Dudgeon v. the United Kingdom* (1981), mål 7525/76; *Olsson v. Sweden* (1988), mål 10465/83.

¹⁷ *Dadouch v. Malta* (2010), mål 38816/07, p. 48.

¹⁸ *Ibid*, p. 54.

¹⁹ Jfr artikel 1 Istanbulkonventionen.

I artikel 16 i kvinnokonventionen anges att konventionsstaterna ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor och i alla frågor som gäller äktenskap och familjeförhållanden. Exempelvis innefattas kvinnors lika rätt att fritt välja make och ingå äktenskap med sitt fria och fulla medgivande. Av konventionens artikel 5(a) framgår även att åtgärder ska vidtas för att ändra sociala och kulturella beteendemönster för att avskaffa bland annat seder och bruk som grundar sig på ojämställda strukturer och roller. Utöver internationella traktat finns det flera FN-resolutioner om hedersförtryck.

Institutets synpunkter på utredningens förslag och bedömningar

Institutet **avstyrker** förslagen i dess helhet. I avsnitten nedan redogör institutet för skälen till ställningstagandena.

Sambandet mellan kusinäktenskap samt hedersförtryck, tvång och annan ofrihet (avsnitt 10.2)

Institutet **framhåller** att det i promemorian saknas tillräckligt underlag i form av empiri och entydig forskning för att göra en inskränkning i rätten till äktenskap samt rätten till privat- och familjeliv.

I promemorian uttrycker utredaren att det exempelvis inte finns officiella uppgifter gällande förekomsten av kusinäktenskap eller andra släktäktenskap i Sverige.²⁰ Det finns inte heller någon samstämmighet eller gemensam syn inom resurscentrumen i Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck (NCH) gällande kopplingen mellan kusinäktenskap och hederskultur.²¹ Vidare redogör utredaren för att det inte finns någon entydig forskning om sambandet mellan kusinäktenskap och tvång.²² Det finns inte heller uppgifter om hur många

---

²⁰ Ds 2024:20, s. 119, 156.

²¹ Ibid, s. 130–131.

²² Ibid, s. 157.

kusinäktenskap som är förenade med tvång eller annan ofrihet.²³ Mot bakgrund av detta bör förhållandet mellan kusinäktenskap samt hedersrelaterat våld och förtryck, tvång och annan ofrihet utredas vidare.

Ett förbud mot äktenskap mellan kusiner (avsnitt 10.4)

Nödvändighet och proportionalitet

Utgångspunkten i gällande rätt bör vara att antalet äktenskapshinder ska vara starkt begränsade.²⁴ Vidare bör alla samlevande par ha möjlighet att välja huruvida de vill ingå äktenskap som form av samlevnad.²⁵ I stora delar av världen är kusinäktenskap en utbredd form av äktenskap och utgör en del av tradition och kultur.²⁶ Ett förbud mot äktenskap mellan kusiner kan innebära en **negativ påverkan** på individens rätt att ingå äktenskap samt rätt till privat- och familjeliv. Det föreslagna förbudet kan påverka individens självbestämmande och fria val att ingå äktenskap på ett negativt sätt.

Institutet **ifrågasätter** om ett förbud mot äktenskap mellan kusiner och andra nära släktingar är en nödvändig begränsning utifrån artikel 8.2 i Europakonventionen mot bakgrund av redan befintlig lagstiftning i brottsbalken (BrB). I brottsbalken finns flera kriminaliseringar avseende tvång i samband med äktenskap samt hedersrelaterat våld, förtryck och tvång. I 4 kap. 4 c–d § BrB kriminaliseras brotten äktenskapstvång och vilseledande till äktenskapsresa. Dessa straffbara handlingar har flera komponenter som kännetecknar hedersrelaterat våld och förtryck, exempelvis påtryckningar och kontroll från familj och släkt.²⁷ Fortsatt finns ett särskilt brott avseende hedersförtryck i 4 kap. 4 e § BrB och vidare föreskrivs i 29 kap. 2 § punkten 10 BrB att heder utgör en grund för straffskärpning. Det finns även ett utreseförbud

---

²³ Ibid, s. 159.

²⁴ Teleman & Tottie, Äktenskapsbalken (2023-06-14, JUNO), Kommentaren till 2 kap.

²⁵ Ibid.

²⁶ Jfr Ds 2024:20, s. 104.

²⁷ Se exempelvis prop. 2013/14:208, s. 140–147.

för barn i 31 a–i §§ i LVU²⁸ som bland annat har till syfte att förhindra att barn ingår äktenskap utomlands. I 1 kap. 8 a § IÅL²⁹ stadgas hinder för erkännande av utländska äktenskap i Sverige, där det i den första punkten stadgas ett hinder om det vid tidpunkten för äktenskapets ingående skulle ha funnits hinder mot äktenskapet enligt svensk lag. I den andra punkten föreskrivs att äktenskap inte erkänns om det är sannolikt att äktenskap ingåtts under tvång och den tredje punkten behandlar så kallade fullmaktsäktenskap³⁰.

Det finns således flera bestämmelser som idag tar sikte på tvång i samband med äktenskap och hedersproblematik. Institutet **betonar** återigen att det är av stor vikt att löpande arbeta mot våld, förtryck, tvång och annan ofrihet för att ständigt förbättra situationen för utsatta. Institutet **ifrågasätter** emellertid huruvida ett förbud mot kusinäktenskap, och därmed en inskränkning av rätten att ingå äktenskap samt rätten till privat- och familjeliv, är en nödvändig begränsning i förhållande till syftet att motverka hedersförtryck och äktenskap som ingås till följd av påtryckningar eller annan påverkan. Detta särskilt med beaktande av den lagstiftning som redan finns.

Syftet med att införa ett förbud mot äktenskap mellan kusiner anges vara att motverka hedersförtryck och äktenskap som ingås till följd av påtryckningar eller annan påverkan.³¹ Mot bakgrund av att det i promemorian inte har presenterats tillräckligt underlag vad gäller sambandet mellan kusinäktenskap samt hedersrelaterat våld och förtryck, tvång och annan ofrihet – **framhåller** institutet att det är osäkert huruvida syftet med förbudet kommer att uppnås. Vidare **ifrågasätter** institutet om inskränkningen av rätten att ingå äktenskap samt rätten till privat- och familjeliv är proportionerlig.

I en proportionalitetsbedömning behöver risken för att flickor och kvinnor utsätts för hedersförtryck, våld, tvång och annan ofrihet i kusinäktenskap vägas mot den enskildes rätt att ingå äktenskap samt rätt till privat- och familjeliv.

---

²⁸ Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

²⁹ Lag (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap.

³⁰ Se exempelvis prop. 2013/14:208, s. 134–136.

³¹ Ds 2024:20, s. 27.

Detta gäller även med beaktande av de äktenskap där det inte förekommer våld och/eller påtryckningar. Utredningen utgår från att det finns ett samband mellan kusinäktenskap och hedersrelaterat våld och förtryck, tvång och annan ofrihet – och har detta som utgångspunkt i proportionalitetsbedömningen. Mot bakgrund av det knappa forskningsunderlag som utredningen presenterat, **anser** institutet att själva utgångspunkten för bedömningen är tveksam. För att kunna inskränka rätten att ingå äktenskap samt rätten till privat- och familjeliv, erfordras att det finns stöd för att inskränkningen kommer att leda till syftet med åtgärden uppnås.

Effektivitet och ändamålsenlighet

Institutet **ifrågasätter** även huruvida ett förbud mot bland annat kusinäktenskap är en effektiv och ändamålsenlig åtgärd för att motverka hedersförtryck och äktenskap som ingås till följd av påtryckningar eller annan påverkan. Det som ytterst utgör problematiken i detta sammanhang är det våld, förtryck och tvång som individer utsätts för – inte i vilka förhållande- och äktenskapsformer detta förekommer. Ett förbud mot äktenskap mellan kusiner riskerar att inte uppfylla åtgärdens syfte på ett effektivt och ändamålsenligt sätt eftersom ett förbud mot kusinäktenskap inte angriper den centrala problematiken.

Förbud mot äktenskap mellan någon som är släkt i rätt nedstigande led med den andras syskon (avsnitt 10.5)

Som en konsekvens av förslaget om äktenskapsförbud mellan kusiner, föreslås i promemorian ett ytterligare förbud mot äktenskap mellan någon som är släkt i rätt nedstigande led med den andras syskon. Förbudet motiveras med att det föreligger ett närmare släktskapsförhållande i ett sådant äktenskap än i ett kusinäktenskap, även om det i utredningen inte framkommit att dessa äktenskap förekommer i nämnvärd utsträckning eller att det finns kopplingar till hedersproblematik.³² Som en konsekvens av att institutet avstyrker förslaget om förbud mot kusinäktenskap, **avstyrker** institutet även förslaget om förbud mot

---

³² Ibid, s. 170.

äktenskap mellan någon som är släkt i rätt nedstigande led med den andras syskon.

Avskaffande av dispens för äktenskap mellan halvsyskon samt helsyskon till följd av adoptionsförhållanden (avsnitt 10.6 och 10.7)

En ytterligare konsekvens av förslaget om äktenskapsförbud är ett förslag om att dispensen för äktenskap mellan halv- samt helsyskon till följd av adoptionsförhållanden ska avskaffas. Som en konsekvens av att institutet avstyrker förslaget om förbud mot äktenskap mellan kusiner, **avstyrker** institutet även avskaffandet av dispensen för dessa äktenskap.

Förbud mot att erkänna utländska äktenskap mellan kusiner och mellan syskon och syskons avkomling (avsnitt 12.3)

Institutet **avstyrker** det föreslagna förbudet mot att erkänna utländska äktenskap mellan kusiner samt mellan syskon och syskons avkomling. Ett sådant förbud skulle på ett negativt sätt kunna påverka den enskilda individens rätt att ingå äktenskap samt rätten till privat- och familjeliv. Det skulle även kunna innebära en inskränkning av dessa rättigheter. I enlighet med tidigare angivna skäl, skulle ett förbud mot att erkänna utländska äktenskap mellan kusiner samt mellan syskon och syskons avkomling riskera att inte vara en nödvändig, proportionerlig, effektiv eller ändamålsenlig åtgärd. Förslaget innebär exempelvis att äktenskap som ingåtts utanför Sverige inte skulle få rättsverkningar i Sverige. Detta skulle exempelvis kunna få negativ inverkan på makars juridiska och ekonomiska trygghet. Det skulle även kunna få negativa konsekvenser utifrån sociala och kulturella aspekter. I promemorian belyses exempelvis att ett icke-erkännande av ett äktenskap kan uppfattas som att äktenskapet och familjen underkänns, vilket kan vara stigmatiserande.³³ Det lyfts även fram hur risken för

---

³³ Ibid, s. 194.

stigmatisering skulle kunna påverka barn i dessa familjebildningar negativt.³⁴
Denna risk för stigmatisering bör beaktas tillsammans med vikten av att säkerställa att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck inte leder till stigmatisering av vissa grupper.

Ärendets handläggning

Detta remissvar har beslutats av direktören Fredrik Malmberg och föredragits av utredaren och juristen Anna Rosenmüller Nordlander. I den slutliga beredningen har även Charlotte Palmstierna deltagit.

Fredrik Malmberg
Direktör

---

³⁴ Ibid.